

Farsta 22 maj 2019

Till: Arbetsmarknadsdepartementet
Ku2018/02102/DISK
a.remissvaregeringskansliet.se

Vår referens: Eugenia Rudenberg

Remissyttrande avseende promemorian "Förslag till en nationell institution för mänskliga rättigheter i Sverige" Ds 2019:4

DHR är en idéburen demokratisk organisation för och av personer med nedsatt rörelseförmåga. Genom att skapa opinion och påverka de politiska besluten arbetar vi för ett öppet Sverige, där personer med nedsatt rörelseförmåga inte blir utestängda. En av utgångspunkterna i vårt arbete är FNs konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Det är utifrån detta perspektiv vi framför våra synpunkter på utredningen.

Sammanfattning

- DHR anser att det är mycket angeläget med en etablering av en oberoende nationell institution för mänskliga rättigheter i Sverige som kan skydda, främja och övervaka de mänskliga rättigheterna,
- Det är angeläget att det är institutionen garanteras oberoende genom att den placeras under riksdagen och att inrymma en Människorättsinstitution under en befintlig myndighet inte är en framkomlig väg.
- Att civilsamhället aktivt och kontinuerligt involveras i institutionens arbete menar DHR är avgörande för att tillföra värdefulla kompetensen i Människorättsinstitution samt för förankringen och trovärdigheten.
- DHR vill att regeringen skyndsamt inleder en process för att grundlagsbefästa Människorättsinstitution och parallellt inrättar Människorättsinstitutionen genom lag.

- DHR anser att det är mycket viktigt att det finns en egen budget att arbeta med som säkerställer att det finns tillräckligt med resurser för att bedriva arbetet för en inrättad institution.
- DHR ställer sig positiva till att institutionen måste lämna en rapport till om sin verksamhet och sina iakttagelser av utvecklingen på de mänskliga rättigheternas område, senast den 1 april varje år, men även till riksdagen.
- Människorättsinstitutionen kan bidra till att förbättra kommunernas och landstingens arbete med mänskliga rättigheter på samma sätt som för de statliga myndigheterna, vilket vi menar är av stor vikt eftersom vi ser stora brister i det avseendet idag på kommunal nivå. Därför menar vi att även samtliga kommuner och landsting ska vara mottagare av institutionens rapport.

Bakgrund

DHR anser att det är mycket angeläget med en etablering av en oberoende nationell institution för mänskliga rättigheter i Sverige. Vi har även haft dialog med utredaren under utredningens arbete och det framgår av departementsskrivelsen i bilaga tre. Tillsammans med Nätverket för svensk Människorättsinstitution (bestående av organisationer inom civilsamhället) så har DHR bidragit med synpunkter om utformningen av institutionen.

Våra synpunkter

DHR välkomnar att statsministern fastslog att "En oberoende institution för mänskliga rättigheter inrättas" i regeringsförklaringen den 21 januari 2019 och vi menar att reformen är väldigt angelägen. På nationell nivå kommer den att stärka det svenska arbetet med mänskliga rättigheter. Samtidigt innebär den svenska Människorättsinstitutionen att Sverige agerar utifrån uppmaningarna från olika delar av FN-systemet samt från nationella MR-organisationer. Bland annat har FN:s råd för mänskliga rättigheter gett rekommendationer som redan har accepterats av svenska regeringar.

Dessutom ska konventionsstaterna upprätta en mekanism i syfte att främja, skydda och övervaka mänskliga rättigheter vilket framgår av artikel 33 i FNs konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning.

DHR vill understryka vikten av att den nya nationella institutionen för mänskliga rättigheter inrättas enligt utredarens samlade förslag så snart som möjligt. Dock med undantag för placeringen av Människorättsinstitutionen som vi anser bör placeras under riksdagen.

Vi menar att det är mycket angeläget att institutionen garanteras oberoende genom att den placeras under riksdagen. Vidare är oberoendet en förutsättning

för att den svenska institutionen ska få A-status i ackreditering som ges internationellt samt vilket förutsätter att parisprinciperna levs upp till. Utredarens förslag innebär en myndighet under regeringen, men DHR menar att oberoendet som är ett krav utifrån Parisprinciperna, bäst kan garanteras med placering under riksdagen.

5.2.2. Institutionen ska inrättas som en ny myndighet

DHR anser att Sverige behöver en nationell Människorättsinstitution som kan skydda, främja och övervaka de mänskliga rättigheterna, vilket innebär en institution som har rätt förutsättningar i fråga om till exempel mandat och resurser och att oberoende säkerställs. För att främja, skydda och övervaka mänskliga rättigheter kräves att en samlad organisation gemensamt kan bygga upp en effektiv offensiv verksamhet.

Skulle man fördela ut Människorättsinstitutionen på flera befintliga myndigheter som sammantaget skulle bilda en institution så menar vi att det inte är en framkomlig väg. Detta eftersom det skulle innebära en för stor splittring i uppdraget, vilket skulle innebära att Sverige inte kommer att ha en fungerande institution för mänskliga rättigheter.

DHR anser att regeringen ska följa utredningens förslag och inrätta den nationella institutionen för mänskliga rättigheter som en ny oberoende myndighet.

6.3.2 Rådet för de mänskliga rättigheterna

Gällande att institutionens styrelse får i uppdrag att inrätta "Rådet för de mänskliga rättigheterna." så menar DHR att aktiv och kontinuerlig involvering av civilsamhället i institutionens arbete utifrån en bredd och mångfald, är avgörande för att tillföra värdefulla kompetensen i Människorättsinstitution samt för förankringen och trovärdigheten. Det framgår även av Parisprinciperna samt av FNs konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning, enligt artikel 33.3 att civila samhället ska involveras.

9. Frågor för framtiden

I departementsskrivelsen så tas fyra mycket angelägna frågor upp för hantering i uppföljning av institutionen. DHR menar att dessa områden måste leda till en utveckling av arbetet med mänskliga rättigheter och måste tas på stort allvar och görs inte detta så kommer arbetet bli väsentligt svagare.

Frågan om grundlagsreglering är särskilt viktig och DHR anser att Sverige behöver ett grundlagsskydd för institutionen samt för institutionens arbete med mänskliga rättigheter. DHR anser vidare att institutionen bör starta med förankring i lag då ett grundlagsskydd tar relativt lång tid att inrätta. Dock menar vi att ett arbete ska påbörjas snarast för att grundlagsskydda institutionen. Institutionen är svårare att lägga ned vid förändrat politiskt läge med ett grundlagsskydd.

Så väl i Sverige som globalt man kan se en utveckling där mänskliga rättigheter kränks. Därför kommer det bli än mer viktigt att alla aktörer granskas i Sverige, även riksdag och regering, samt statliga myndigheter, privata aktörer och ombudsmän av en oberoende nationell institution.

DHR vill betona vikten av att de tre övriga delarna: överflyttning av Diskrimineringsombudsmannens främjandeuppdrag, Amicus Curiae som verktyg i rättsväsendets arbete att säkra mänskliga rättigheter samt att en redovisningsskyldighet av MR-arbetet till riksdagen tillförs Människorättsinstitutionen efter ett nödvändigt utredningsarbete.

DHR vill att regeringen skyndsamt inleder en process för att grundlagsbefästa Människorättsinstitution och parallellt inrätta Människorättsinstitutionen genom lag.

10.2 Finansiering

DHR anser att det är mycket viktigt att det finns en egen budget att arbeta med som säkerställer att det finns tillräckligt med resurser för att bedriva arbetet för en inrättad institution. Samtidigt är det en bärande del i de Parisprinciper som enligt regeringens direktiv ska vara utgångspunkt för en svensk Människorättsinstitution.

DHR menar att vara den oberoende mekanism som är ett åtagande för Sverige genom FNs konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning samt att främja, skydda och övervaka mänskliga rättigheter är uppgifter som i särskilt motiverar ekonomiska prioriteringar. DHR anser att utredarens beräkningar av institutionens storlek i form av antal anställda är en rimlig bedömning av behovet. Samtidigt anser vi att förslaget till finansieringslösning där institutionen får anslag från ett antal angivna utgiftsområden i budgeten är rimligt. Vidare menar vi att man inte kan dra in andra MR-satsningar till aktörer och istället ge resurserna till institutionen istället utan att det ordinarie arbetet behöver fortgå som tidigare.

DHR anser att det är av särskild vikt att regeringen avsätter tillräckligt med resurser för att möjliggöra en verkningsfull och fungerande Människorättsinstitution.

Övriga synpunkter

4.4 Institutionens årsrapport

DHR är positiva till att institutionen måste lämna en rapport till regeringen om sin verksamhet och sina iakttagelser av utvecklingen på de mänskliga rättigheternas område, senast den 1 april varje år. Rapporten kan få spridning och så kan även ansvarigt riksdagsutskott välja att på olika sätt arbeta med rapporten.

Vi ställer oss mycket positiva till en ordning där rättighetsfrågor återkommande blir uppmärksammande i riksdagen. Vidare är DHR inte negativa till att konstitutionsutskottet anges som mottagare. Dock är det särskilt viktigt att man använder rapporteringen från Människorättsinstitutionen används brett, i alla relevanta politikområden. Detta innebär att alla riksdagsutskott ska ta tillvara Människorättsinstitutionens rapporter i sin ordinarie verksamhet, för att använda brister i rättigheter som institutionen uppmärksammar som ett viktigt underlag i de politiska beslutsprocesserna.

10.3.2 Konsekvenser för kommuner och landsting

DHR vill även kommentera det som tas upp gällande konsekvenser för kommuner och landsting. Som framgår av utredningen så är genomförandet av de mänskliga rättigheterna beroende av kommuners och landstings verksamhet till stor del. Många av de brister som finns idag gällande mänskliga rättigheter i Sverige kan kopplas till den lokala och regionala nivån och som exempel kan nämnas att skola, vård och omsorg varierar väldigt mycket mellan olika delar av landet. Detta sker trots att rättigheter enligt internationella konventioner om mänskliga rättigheter ska komma alla till del, på lika villkor. Vi menar att det kommunala självstyret inte får vara ett hinder för rättigheter men i praktiken kan man se att så är fallet. I utredningen framgår att institutionen kan bidra till att förbättra kommunernas och landstingens arbete med mänskliga rättigheter på samma sätt som för de statliga myndigheterna, vilket vi vill menar är av stor vikt eftersom vi ser stora brister i det avseendet idag på kommunal nivå.

4.3 Institutionens närmare uppgifter

Det framgår att institutionen inte ska pröva enskilda klagomål om kränkningar av de mänskliga rättigheterna men en sådan funktion menar DHR hade behövts då vi menar att det finns ett verkligt behov av detta och Människorättsinstitutionen är en lämplig aktör.

Beslut om detta yttrande har tagits av förbundsordförande Rasmus Isaksson. Yttrandet har beretts av ombudsman Namn Efternamn i samarbete med förbundsstyrelseledamot Namn Efternamn och i den slutliga beredningen har även förbundssekreterare Ken Gammelgård medverkat.

DHR – Delaktighet Handlingskraft Rörelsefrihet

Vänliga hälsningar

Vänliga hälsningar

Rasmus Isaksson
Förbundsordförande

Eugenia Rudenberg